

умовах ПТНЗ: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2020. 254 с.

9. Денисова Л.В. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх магістрів фізичної культури і спорту з використанням інформаційно-комунікаційних технологій: дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2020. 577 с.

10. Kase K., Wallis J., Kase T. Clinical Therapeutic Applications of the Kinesio Taping Method : Guidelines. Masthead St NE, USA : Kinesio, 2013. 198 p.

11. Бас О. Кінезіологічне тейпування, як засіб фізичної терапії при лімфостазі. *Вісник Прикарпатського університету (фізична культура)*. Івано-Франківськ, 2021. – № 27 (28). С. 13-17.

12. Істомін А.Г., Сушецька А.С., Резуненко О.В. Кінезіологічне тейпування (методичні вказівки до проведення практичного заняття магістрів 2-го курсу IV мед. фак-ту): метод. реком. Харків : ХНМУ, 2020. 24 с.

13. International Organization for Standardization ISO Central Secretariat (Vernier, Geneva, 2021): [Electronic resource]. Access mode: <https://www.iso.org/standards.html>.

14. Словник української мови (Академічний тлумачний словник, 2021): [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/pokaznyk>.

References

1. Hurtenko O. Formation of future organizers-trainers of psychological readiness to make decisions in extreme situations: abstract diss. ... candid. of Psycholog. Sciences: 19.00.09. Khmelnytskyi, 2008. 22 p.

2. Chopyk T. Effectiveness of pedagogical conditions and models of development of professional competence of future trainers of teachers in the process of professional training. Scientific Bulletin of Yuri Fedkovych University of Chernivtsi. Chernivtsi, 2013. – Issue 654. p. 192-199.

3. Kuznetsova I. Formation of readiness of future coaches in oriental martial arts for professional activity in children's and youth sports schools: abstract diss. ... candid. of Pedagog. Sciences: 13.00.04. Dnipro, 2020. 23 p.

4. Tsarenko K. Development of professional and pedagogical competence of coaches-teachers of CYSS in the process of professional development: abstract diss. ... candid. of Pedagog. Sciences: 13.00.04. Zaporizhzhia, 2017. 23 p.

5. Bashavets N., Kindzer B., Taimasov Y., Zub O., Artemenko V. Improving the professional competencies of martial arts coaches. Pedagogy of formation of creative personality in higher and general education schools. Zaporozhye, 2020. – № 73 (Т. 1). p. 47-53.

6. Solodka O., Vanyuk D., Kusovska O., Kusovsky O., Karpenko S. The program of formation of professional competencies of martial arts coaches in the system of self-education. Pedagogy of formation of creative personality in higher and general education schools. Zaporozhye, 2021. – № 76 (Т. 3). p. 32-38.

7. Kurnyshev Y. Pedagogical conditions of professional self-development of future teachers of physical culture: diss. ... candid. of Pedagog. Sciences: 13.00.04. Kyiv, 2017. 249 p.

8. Omok G. Preparation of future bachelors in physical culture and sports for professional and pedagogical activity in the conditions of VTEI: diss. ... candid. of Pedagog. Sciences: 13.00.04. Zaporizhzhia, 2020. 254 p.

9. Denisova L. Theoretical and methodological principles of professional training of future masters of physical culture and sports with the use of information and communication technologies: doc. ... diss. of Pedagog. Sciences: 13.00.04. Kyiv, 2020. 577 p.

10. Kase K., Wallis J., Kase T. Clinical Therapeutic Applications of the Kinesio Taping Method : Guidelines. Masthead St NE, USA : Kinesio, 2013. 198 p.

11. Bass O. Kinesiological taping as a means of physical therapy for lymphostasis. Bulletin of the Precarpathian University (physical culture). Ivano-Frankivsk, 2021. – № 27 (28). p. 13-17.

12. Istomin A., Sushetska A., Rezunenko O. Kinesiological taping (methodical instructions for the practical training of masters of the 2nd year of the IV medical faculty) : Guidelines, Kharkiv: KNMU, 2020. 24 p.

13. International Organization for Standardization ISO Central Secretariat (Vernier, Geneva, 2021): [Electronic resource]. Access mode: <https://www.iso.org/standards.html>.

14. Dictionary of the Ukrainian language (Academic explanatory dictionary, 2021): [Electronic resource]. Access mode: <http://sum.in.ua/s/pokaznyk>.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.9(140).09

Гончаров О.Г.,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри медичних дисциплін та охорони здоров'я
Харківської державної академії фізичної культури, м.Харків.

СТАН ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ» ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АКАДЕМІЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Стан здоров'я студентів спеціалізації «фізична терапія» Харківської державної академії фізичної культури. Мета: провести аналіз стану здоров'я студентів, які навчаються у харківській державній академії фізичної культури на спеціальності «Фізична терапія». Матеріал і методи: дослідження було проведено на базі кафедри медичних дисциплін та охорони здоров'я Харківської державної академії фізичної культури. До дослідження було залучено 90 здобувачів освіти з яких 49 студенток та 41 студент. Стан здоров'я здобувачів освіти вивчався за методикою Г. Л. Апанасенка. Результати: до групи безпечно рівня здоров'я було віднесено тільки 4,08% здобувачів освіти, інші — 95,92% студентів перебувають за межами безпечно рівня. Частка значень індексу Кетле, що відповідають гармонічній статури, склала 83,93 % юнаків і 30,61 % дівчат. Середні значення індексу Робінсона спостерігалися у 51,22 % юнаків і 48,98% дівчат.

Серед досліджуваних студентів середні значення життєвого індексу мають 21,95 % юнаків і 36,59 % дівчат. Показники силового індексу серед юнаків становив 31,71 % — на низькому рівні, у дівчат спостерігалася тенденція до високого рівня показника — 22,45 %. Під час проведення проби Мартіне-Кушелевського, встановлено, що 51,22 % юнаків мають низьку оцінку результатів, тоді як серед дівчат жодного випадку низької оцінки не зафіксовано. Висновки: Таким чином, оцінка соматичного здоров'я студентів свідчить про його переважно незадовільний стан. У зв'язку із тривалим розвитком організму студентів у період навчання, вони більш вразливі до різних несприятливих впливів, що призводить до зриву процесу адаптації й розвитку ряду захворювань.

Ключові слова: здобувачі освіти, індекс Кетле, життєвий індекс, стан здоров'я.

Goncharov Oleksii. The state of health of students majoring in "physical therapy" of the Kharkiv State Academy of Physical Culture. Purpose: to analyze the state of health of students studying at the Kharkiv State Academy of Physical Culture, majoring in "Physical Therapy". Material and methods: the study was conducted on the basis of the Department of Medical Disciplines and Health of the Kharkiv State Academy of Physical Culture. The study involved 90 students, including 49 female students and 41 male students. The state of health of students was studied according to the method of GL Apanasenko. Results: Only 4.08% of students were classified as safe, while 95.92% of students were outside the safe level. The share of values of the Kettle index corresponding to a harmonious physique was 83.93% of boys and 30.61% of girls. The average values of the Robinson index were observed in 51.22% of boys and 48.98% of girls. Among the studied students, the average values of the life index are 21.95% of boys and 36.59% of girls. Indicators of the power index among boys was 31.71% - at a low level, girls tended to high levels of the indicator - 22.45%. During the Martine-Kushelevsky test, it was found that 51.22% of boys have a low score, while among girls no case of a low score was recorded. Conclusions: Thus, the assessment of students' physical health indicates that it is mostly unsatisfactory. Due to the long-term development of students during the study period, they are more vulnerable to various adverse effects, which will lead to disruption of the process of adaptation and the development of a number of diseases.

Key words: students, Kettle index, life index, health status.

Вступ. Економічне і соціальне життя в Україні ставить високі вимоги до випускників вищих навчальних закладів. Разом з професійними вимогами до молодого фахівця висуваються конкретні вимоги щодо його фізичної підготовки і стану здоров'я[5,9].

Актуальність проблеми визначається, насамперед, погіршенням останніми роками в Україні стану здоров'я здобувачів освіти. Це явище асоціюється з низькою об'єктивних і суб'єктивних причин: низьким економічним рівнем життя більшості студентів; умовами навчальної діяльності, відсутністю механізму стимулювання культури здорового способу життя; низькою активністю відносно свого здоров'я; зниженням інтересу студентів до рухової активності. На тлі зростання інтенсивності навчального процесу у вищих навчальних закладах спостерігається тенденція до зниження обсягу рухової активності. Хронічний дефіцит рухової активності в режимі життя здобувачів освіти стає загрозою їхньому здоров'ю та нормальному фізичному розвитку. За період навчання стан здоров'я студентів погіршується. Серед здобувачів освіти як перших, так і старших курсів зустрічається недбале відношення до стану свого здоров'я, фізичної підготовки, небажання застосовувати засоби фізичної культури і спорту у повсякденному житті[1,2,4].

В дослідженнях багатьох авторів відмічається незадовільний стан здоров'я студентської молоді. Близько 90 % студентів мають відхилення у стані здоров'я, понад 50 % — незадовільну фізичну підготовленість, близько 70 % дорослого населення — низький і нижче за середній рівні фізичного здоров'я, у тому числі у віці 16-19 років — 61 %, 20-29 років — 67,2 %. Аналіз останніх досліджень свідчить, що ця проблема була предметом вивчення багатьох фахівців. Прослідковується загальне збільшення кількості серцево-судинних захворювань, погіршення функціональних резервів організму, системне порушення постави, наявність різних вад опорно-рухового апарату, зниження рівня фізичної підготовленості тощо[6,7,9].

На різних етапах розвитку суспільства вивченню проблем здоров'я завжди приділялася велика увага, недарма здоров'я беззаперечно входить до числа вищих цінностей. Представники різних наук та фахів робили спроби проникнути в таємниці феномена здоров'я, визначити його сутність для того, щоб навчитися вміло керувати ним, економно використовувати протягом усього життя та знаходити засоби для його збереження.

Проте не виявлено даних, які б у комплексі розкривали стан здоров'я студентської молоді в конкретному середовищі на етапі становлення їх особистості та професійних якостей. Все вищезазначене спонукало нас на проведення цього дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано відповідно до теми ХДАФК на 2019–2024 рр. «Здоров'яформуючі технології та процес фізичної терапії осіб різних нозологічних, професійних та вікових груп» (номер державної реєстрації 0119U102115).

Мета дослідження: на підставі обзору сучасної спеціальної літератури провести аналіз стану здоров'я здобувачів освіти, які навчаються за спеціальністю «Фізична терапія».

Матеріал і методи дослідження. В дослідженні прийняли участь здобувачі освіти 3-го і 4-го курсів, спеціалізації «Фізична терапія, ерготерапія» Харківської державної академії фізичної культури. Було залучено 90 здобувачів освіти, з яких 49 дівчат і 41 хлопець.

Стан фізичного здоров'я здобувачів освіти з метою всебічної якісної та кількісної його оцінки вивчався за методикою Г. Л. Апанасенка, що припускає розподіл досліджуваних на п'ять рівнів здоров'я: низький, нижче за середній, середній, вище за середній і високий.

Рівень здоров'я оцінюється за 5 категоріями, що дозволяє визначити так званий *профіль здоров'я*. Рівень здоров'я оцінюється за 5-бальною шкалою.

У розрахунках використовуються наступні показники - маса тіла, динамометрія найсильнішої руки, життєва ємність легень, частота серцевих скорочень, артеріальний тиск.

Результати дослідження. Встановлено, що до групи безпечного рівня здоров'я, який складається з високого й вище за середній рівні фізичного здоров'я, було віднесено тільки 4,08% студентів. Інші — 95,92% студентів перебувають за межами безпечного рівня.

У переважній більшості студентів переважали низький, нижче за середній рівні здоров'я. Середній рівень здоров'я спостерігався у 34,15 % юнаків і у 30,61% дівчат. Виходячи з отриманих результатів, можна стверджувати про незначну перевагу у відсотковому співвідношенні юнаків із середнім рівнем здоров'я, ніж дівчат, однак за межами безпечного рівня все ще залишається більшість студентів. Окрім загальної оцінки рівня фізичного здоров'я, важливим є урахування оцінки кожного показника, тому що це дає можливість визначення «слабких місць» організму кожного здобувача освіти. Для оцінювання складових соматичного здоров'я нами представлена характеристика показників, а також визначено, які найбільшою мірою обмежують рівень здоров'я.

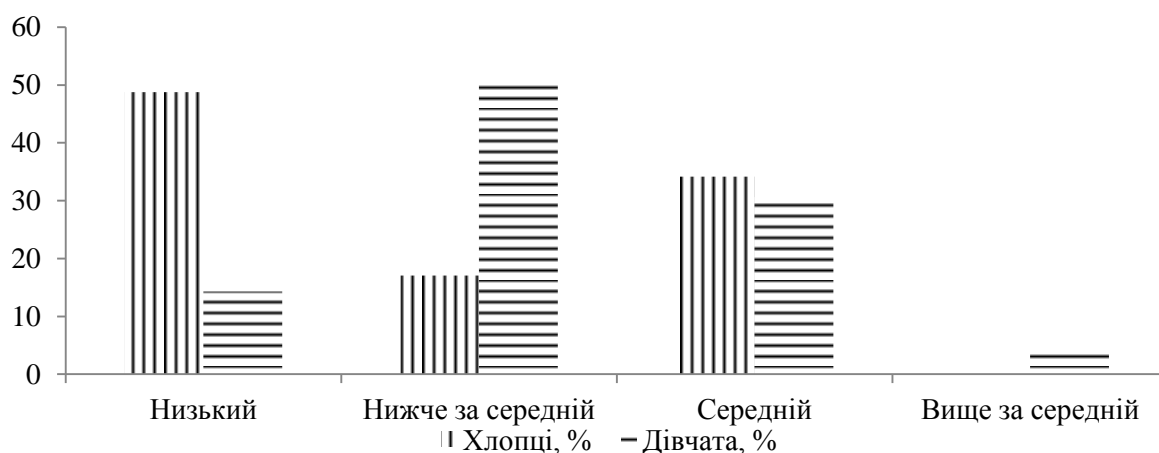

Рис.1 Характеристика рівня соматичного здоров'я у хлопців (n=41) та дівчат (n=49)

Досліджуючи антропометричні показники (довжину й масу тіла), можна досить наочно оцінити фізичний розвиток обстежуваних, важливий прогностичний показник здоров'я. Одним із методів, що входять у систему оцінювання рівня здоров'я, є розрахунки індексу маси тіла (індексу Кетле), який дозволяє не тільки оцінювати фізичний розвиток, а й враховувати ціннісні орієнтації й особливості обстежуваних, пов'язані з їхніми тілесними параметрами. У результаті досліджень виявлено значущі відмінності за показниками зростомасового співвідношення.

З поміж усіх обстежених частка значень індексу Кетле, що відповідають гармонічній статурі, склала 83,93 % юнаків і 30,61 % дівчат. У 17,07 % обстежених юнаків і 69,38 % дівчат виявлено різні форми відхилень значення індексу від норми. Структура розподілу обстежених, котрі мають ті або інші відхилення індексу, свідчить, що 17,07 % юнаків і 8,16 % дівчат мають знижені значення індексу Кетле, а 61,22 % дівчат — підвищені. Виявлено деякі відмінності в структурі відхилень значення індексу Кетле від норми, що виразилися в істотній перевазі частки юнаків, які мають дефіцит маси тіла.

У структурі відхилень показників індексу в дівчат переважає надлишкова маса тіла, частка значень яких суттєво перевищує таку в юнаків. Можна припустити, що отримані дані пов'язані з тим, що юнаки цього віку фізично більш активні, ніж дівчата, що сприяє профілактиці розвитку в них надлишкової маси тіла.

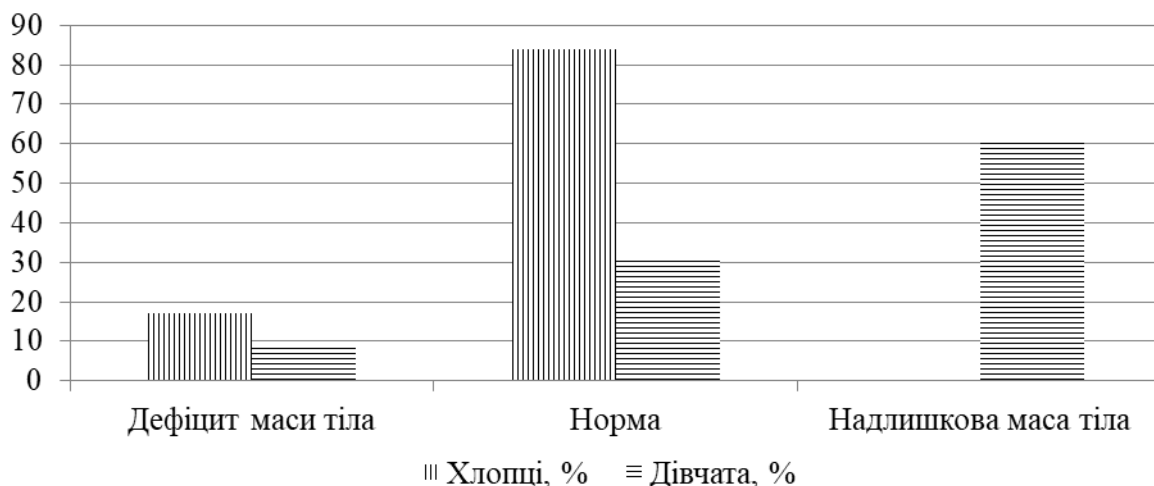

Рис.2 Показники індексу маси тіла в досліджуваного контингенту хлопців (n=41) та дівчат (n=49)

На підставі отриманих даних нами також розраховано індекс, що характеризує функціональний стан серцево-судинної системи — індекс Робінсона — для характеристики стану кардіореспіраторної системи. Низька оцінка індексу Робінсона свідчить про порушення регуляції діяльності серцево-судинної системи. Високий індекс Робінсона у стані спокою може вказувати на низькі аеробні можливості організму, а отже, низький рівень соматичного здоров'я.

Середні значення індексу Робінсона спостерігалися у 51,22 % юнаків і 48,98% дівчат. В інших фізіологічні показники функціонального стану серцево-судинної системи організму вказують на загальну закономірність зміни стану регуляторних систем, які демонструють напруження адаптаційних механізмів.

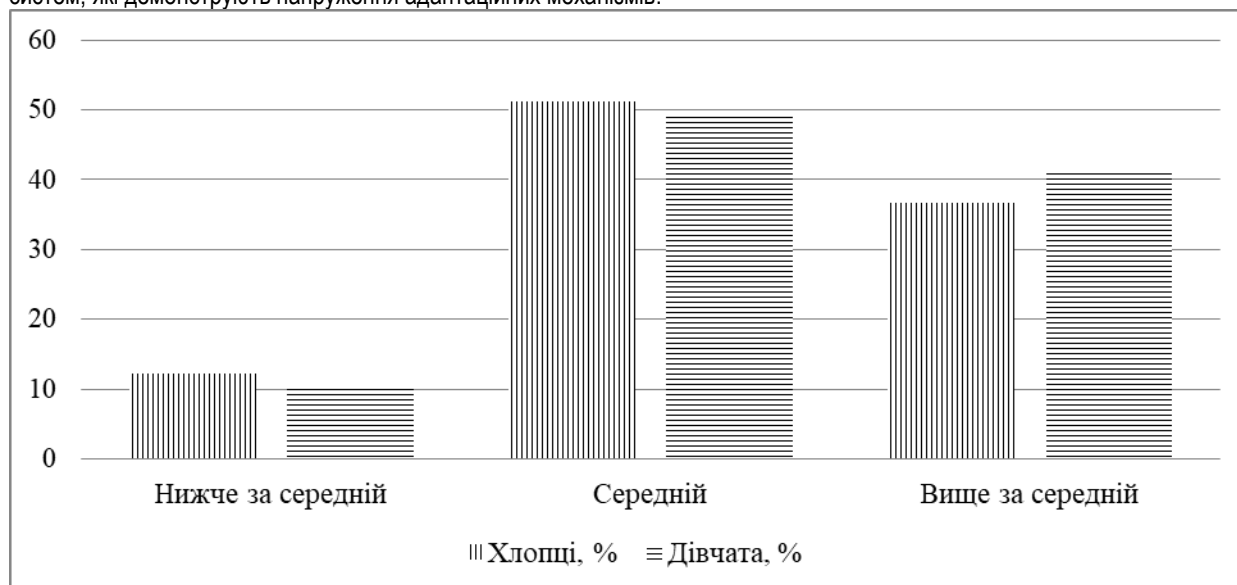

Рис.3 Значення індексу Робінсона у досліджуваного контингенту хлопців (n=41) та дівчат (n=49)

Показники життєвого індексу свідчать про наявність незначних відмінностей між юнаками й дівчатами. Так, серед досліджуваних студентів середні значення життєвого індексу мають 21,95 % юнаків і 36,59 % дівчат. Однак спостерігається більша кількість дівчат, які мають показники життєвого індексу вищі за середній і високий рівні, тоді як у юнаків відсутні показники високого рівня й тільки в 4,88 % студентів спостерігаються показники життєвого індексу на рівні вище за середній. Водночас переважає частка студентів із низьким рівнем показників життєвого індексу.

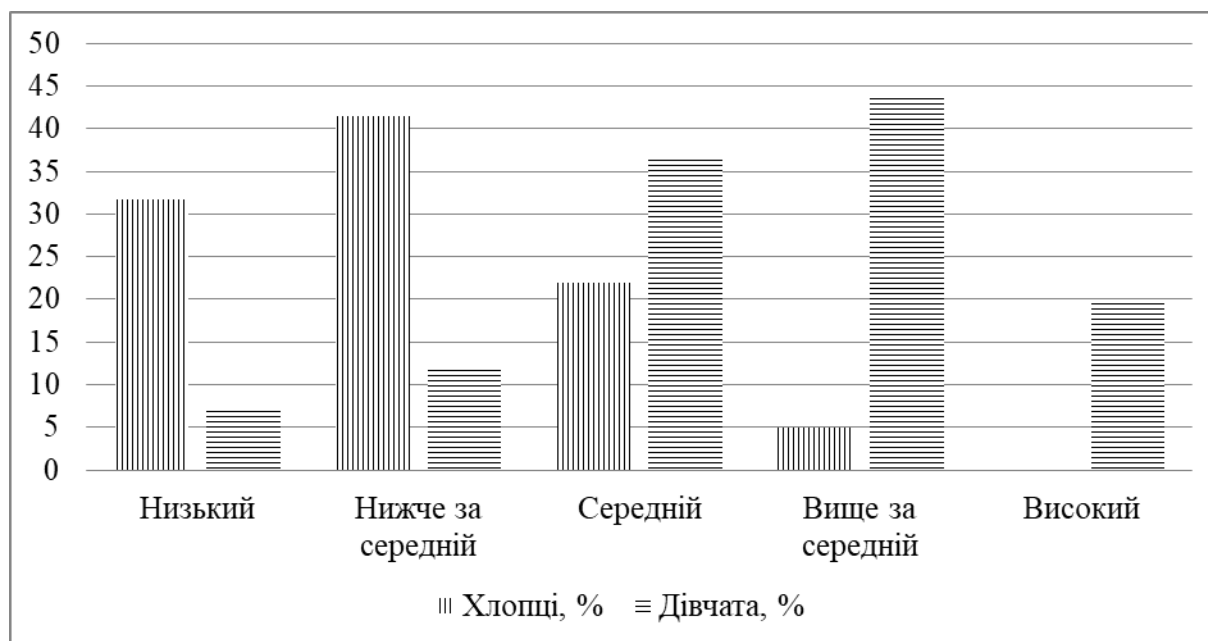

Рис.4 Порівняльна характеристика показників життєвого індексу хлопців (n=41) та дівчат (n=49)

Аналізуючи показники кистьової динамометрії, слід зазначити, що в юнаків вихідний рівень кистьової сили на правій і лівій руці вірогідно не відрізнявся. Така ж тенденція і в дівчат. Аналіз фізичного розвитку дозволив побачити, що діапазон розподілу морфологічних показників у них досить широкий. Кистьова сила й лівої, й правої руки визначалася від 10 кг мінімального значення до 30 кг максимального. Розраховуючи силовий індекс, звертали увагу, що більшість досліджуваних студентів характеризуються низьким і нижче за середній рівнями.

Так, серед юнаків даний показник становив 31,71 % — на низькому рівні й 41,46 % — нижче за середній. У дівчат спостерігалася тенденція до поліпшення — 22,45 % досліджуваних відносилися до вище середнього й високого рівня показника силового індексу.

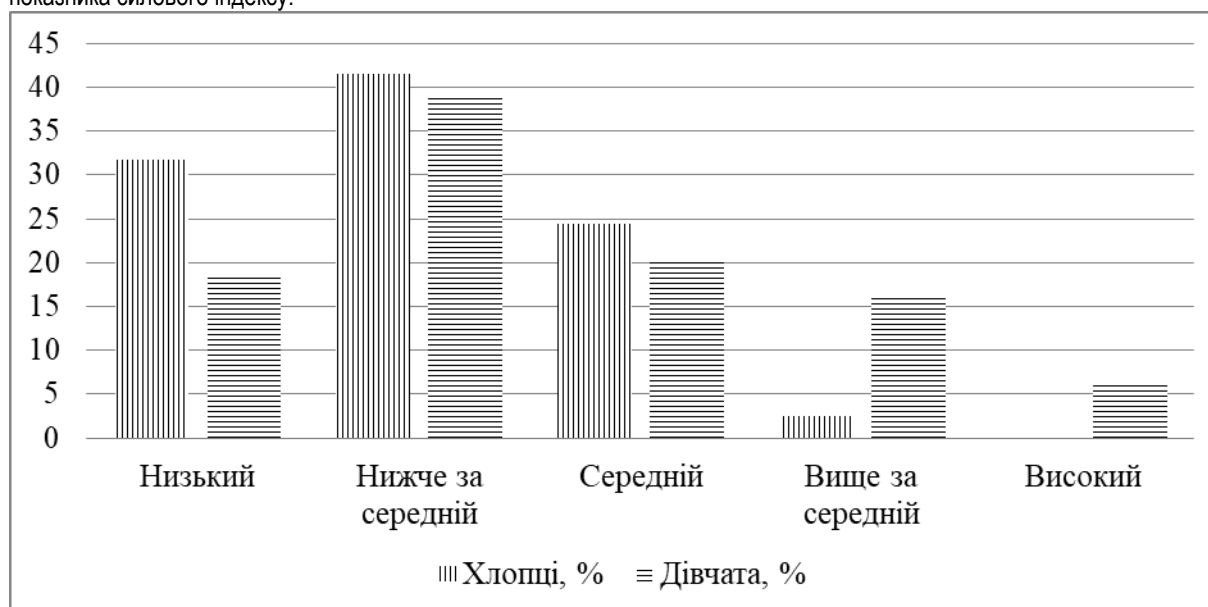

Рис.5 Порівняльна характеристика показників силового індексу хлопців (n=41) та дівчат (n=49)

Показники відновлення ЧСС після стандартного навантаження виявляли за допомогою проби Мартіне-Кушелевського. Встановлено, що 51,22 % юнаків мають низьку оцінку результатів, тоді як серед дівчат жодного випадку низької оцінки не зафіксовано, що свідчить про недостатній рівень адаптаційних резервів й адаптації серцево-судинної й дихальної систем, що лімітує фізичні можливості організму студентів.

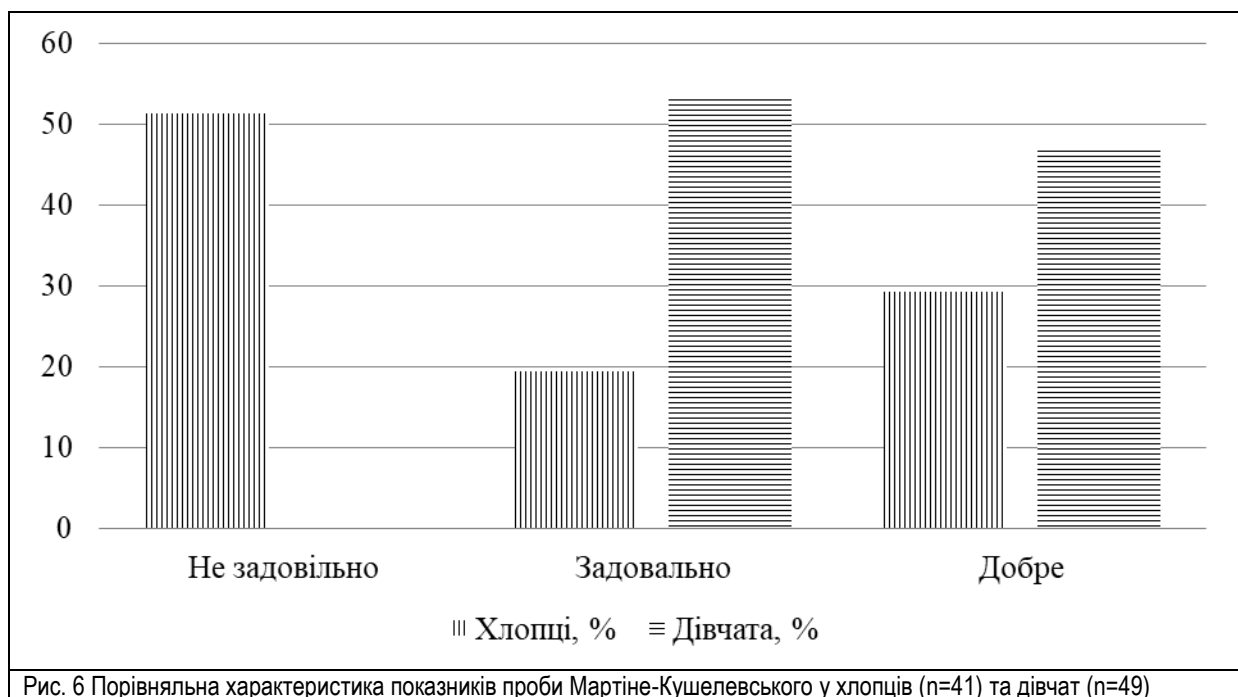

Рис. 6 Порівняльна характеристика показників проби Мартіне-Кушелівського у хлопців (n=41) та дівчат (n=49)

Висновки. Таким чином, оцінка соматичного здоров'я студентів свідчить про його переважно незадовільний стан. У зв'язку із тривалим розвитком організму студентів у період навчання, вони більш вразливі до різних несприятливих впливів, що призводить до зриву процесу адаптації й розвитку ряду захворювань.

Цей контингент потребує регулярного оцінювання показників фізичного здоров'я, що, на думку багатьох авторів, є одним із основних компонентів керування процесом фізичного виховання. Із урахуванням цього необхідно дібрати раціональний індивідуально дозований оздоровчо-тренувальний руховий режим, що сприятиме розвитку організму здобувачів освіти та організації навчального процесу, урівняє негативний вплив на здоров'я студентів режиму занять у вищих навчальних закладах та інших факторів.

Для нормального функціонування організму студента необхідна певна кількість рухової активності, яка втілюється у фізичних вправах. Регулярні фізичні навантаження призводять організм у стан тренуваності, в основі якого лежить процес адаптації, тобто пристосування функцій різних органів до умов їх діяльності, що постійно змінюються.

Література

1. Анікєєв Д. М. Проблеми формування здорового способу життя студентської молоді. Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. 2009. № 2. С. 6-9.
2. Апанасенко Г Л. Медицинская валеология. Київ. Здоров'я, 1998. 280 с.
3. Вржесневський І. І. Оцінка фізичних можливостей студентів у системі медико-педагогічного контролю у процесі фізичного виховання спеціального відділення вузу: автореф. дис. .... на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання і спорту : спец. 24.00.02. Київ. 2011. 20 с.
4. Долженко Л. П. Захворюваність і рухова активність студентів з різними рівнями соматичного здоров'я. Теорія і методика фіз. виховання і спорту. 2004. № 1. С. 21-24.
5. Захарина Е. А. Анализ факторов здорового образа жизни, определяющих эффективность процесса физического воспитания студентов. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Дні науки». Запо-ріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2005. Т 3. С. 294-295.
6. Мартинюк О. А. Корекція порушень просторової організації тіла студенток у процесі фізичного виховання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання і спорту: спец. 24.00.02. Київ. 2011. 20 с.
7. Пилипей Л. П. Теоретико-методичні основи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих навчальних закладів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора наук з фіз. виховання і спорту: спец. 24.00.02. Київ. 2011. 40 с.
8. Сичова Т В. Інноваційні технології зміцнення здоров'я студенток у процесі фізичного виховання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання і спорту: спец. 24.00.02. Дніпропетровськ, 2012. 20 с.
9. Футорний С. Характеристика стану здоров'я студентів вищих навчальних закладів. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2013. № 2. С. 99 - 105.
10. Юрчишин Ю. В. Ефективність експериментальної технології залучення студентів до рухової активності оздоровчої спрямованості у покращенні показників фізичного стану. Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту: зб. наук. пр. Харків. 2012. № 8. С. 130-134.

References

1. Anikeev DM Problems of forming a healthy lifestyle of student youth. Pedagogy, psychology and medical biol. probl. phys. education and sports. 2009. № 2. S. 6-9.
2. Apanasenko GL Medical valeology. Kiev. Health, 1998. 280 p.
3. Vrzhesnevsky II Assessment of physical capabilities of students in the system of medical and pedagogical control in the process of physical education of a special department of the university: author's ref. dis. .... for science. degree of Cand. Sciences in Phys. education and sports: special. 24.00.02. Kiev. 2011. 20 p.

4. Dolzhenko LP Morbidity and motor activity of students with different levels of physical health. Theory and methods of phys. education and sports. 2004. № 1. S. 21-24.
5. Zakharina EA Analysis of healthy lifestyle factors that determine the effectiveness of the process of physical education of students. Materials International. scientific-practical conf. "Days of Science". Zaporozhye: GU "ZIDMU", 2005. Т 3. S. 294-295.
6. Martyniuk OA Correction of violations of the spatial organization of the body of female students in the process of physical education: author's ref. dis. for science. degree of Cand. Sciences in Phys. education and sports: special. 24.00.02. Kiev. 2011. 20 p.
7. Pylypey LP Theoretical and methodical bases of professionally-applied physical training of students of higher educational institutions: author's ref. dis. for science. degree of Doctor of Science in Phys. education and sports: special. 24.00.02. Kiev. 2011. 40 p.
8. Sychova TV Innovative technologies for strengthening the health of students in the process of physical education: author. dis. for science. degree of Cand. Sciences in Phys. education and sports: special. 24.00.02. Dnepropetrovsk, 2012. 20 p.
9. Futorny S. Characteristics of the state of health of students of higher educational institutions. Theory and methods of physical education and sports. 2013. № 2. P. 99 - 105.
10. Yurchyshyn Yu. V. Effectiveness of experimental technology of involvement of students in motor activity of health-improving orientation in improvement of indicators of physical condition. Pedagogy, psychology and medical biol. probl. phys. education and sports: coll. Science. Kharkiv ave. 2012. № 8. pp. 130–134.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.9(140).10
УДК 796.011.3:070 (477.85) «19/20»

Дарійчук С. В.
*кандидат педагогічних наук, викладач кафедри фізичної культури і основ здоров'я
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці*

ЄВРОПЕЙСЬКІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА МЕШКАНЦІВ БУКОВИНИ (II половина XIX – початок XX ст.)

В статті С. Дарійчука «Європейські тенденції розвитку фізичного виховання і спорту та їх вплив на мешканців Буковини (II половина XIX – початок XX ст.)» виокремлено та проаналізовано європейські тенденції розвитку фізичного виховання і спорту та їх вплив на мешканців Буковини означеного періоду. Доведено, що наявність теоретико-методичних засад фізичного виховання, формування національних гімнастичних систем, зокрема шкільних, їх поширення в різних країнах Європи; відновлення та генеза олімпійського руху, формування спорту як суспільного явища та розвиток організаційних форм сучасного спортивного життя – федерацій, асоціацій, спілок; поява фахових фізкультурно-спортивних видань виокремлюємо європейськими тенденціями, що впливали на розвій фізичного виховання населення краю.

Ключові слова: Буковина, гімнастичні системи, олімпійський рух, тенденції, «турнен», фізкультурно-спортивні видання.

Dariichuk's S. European trends in the development of physical education and sports and their impact on the inhabitants of Bukovina (second half of the nineteenth - early twentieth century). Highlighted and analyzed European trends in physical education and sports and their impact on the inhabitants of Bukovina. It is considered and proved that the theoretical and practical achievements of scientists and specialists-practitioners of Western European countries, the presence of separate gymnastic systems influenced the development of physical education and sports throughout Europe and, accordingly, in Bukovina. The intensification of activities in the direction of organizing physical culture and health activities and competitions and the development of organizational forms of modern sports life - sports clubs, sections and sports associations (federations, associations, unions) as another trend that influenced the development of physical education of children and youth. Bukovina of the early twentieth century. It is proved that the presence of theoretical and methodological principles of physical education, the formation of national gymnastic systems, including school, their spread in different European countries; restoration and genesis of the Olympic movement, the formation of sport as a social phenomenon and the development of organizational forms of modern sports life - federations, associations, unions; the emergence of professional sports publications are distinguished by European trends that influenced the development of physical education of the population of the region.

Key words: Bukovyna, gymnastic systems, Olympic movement, tendencies, "turn", physical culture and sports editions.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Фізичне виховання є важливим складником кластеру сучасних освітньо-виховних орієнтирів, які ідентифікують нову якість, адекватну нинішній історичній епосі. Її визначальною характеристикою є своєрідна амбівалентність процесів глобалізації та регіоналізації в усіх сферах суспільного життя, зокрема освіти і виховання.

Фізичне виховання дітей і молоді, як і вся галузь фізичної культури і спорту, у зазначений період мали широкий резонанс, що підтверджують численні матеріали буковинської періодики. У них, з одного боку, закумуляований сутнісний зміст тодішньої теорії і практики, а з іншого, вони були ефективним засобом подання і збереження інформації, розповсюдження фізкультурних знань. Газетні й журнальні статті, тематичні брошури, спеціальні випуски впродовж багатьох років розкривали значення фізкультури і спорту в житті людини, популяризували заняття фізичними вправами, формували потребу в систематичних заняттях фізичною культурою, давали практичні поради та рекомендації; ілюстрували і дидактичні, розвивальні ефекти фізкультури й спорту, і їх дієвість у згуртуванні та національній самоідентифікації й утвердженні